

VELINĖS LIETUVOJ IR AMERIKOJ

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

nos balsas suško: "Dabar, generole, važiuok!" "Prisiekiu Amžinuoju", sakė vėliau Jacksonas. "Tai buvo blogiau nei su anglais kariauti!"

Konduktoriaus galva

1867 metais vieną naktį prie Maco, N. C., atsikabino Atlantic Coast Line geležinkelio traukinio vagonai. Konduktorius Joe Baldwin liktarną rankoje laikydamas ir tarp vagono stovėdamas bandė juos vėl sukabinti, bet vagonams pradėjus riedėti, jis buvo perklokstas ir ant bėgių nupiauta jo galva.

Nieko netrukus vakarais ant bėgių toje vietoje žmonės pradėjo matyti liktarnos šviestą, kuri lėtai slinko pasisūbūdama, kaip kad žmogus šviestą rankoje neštų. Kiekvieną kartą šviesta apeidavo tam tikrą bėgių tarpą, apsisukdavo ir dingdavo greičiau, kaip baloje. Daug kartų toje vietoje teko sustabdyti pravažiuojančius traukinius, kadangi iš tolo atrodydavo, jog traukinys priešais ateina.

Senieji geležinkiečiai pasakodavo, kad tai Joe Baldwin'o galva ieško savo kūno.

Sprausminėm šluotom skraidydavo senovėj

Dabar Vėlinių vakaras bėra tik vaikų žaizlas, o buvo laikai, kada šioj vakarą visi velniai sukildavo su raganiais, ypač su gražiomis jaunomis raganėmis palėbauti.

Dar visai neseniai žmonės dvasininkų buvo įtkintę, jog Vėlinių naktį baisūs dalykai dėdasi. Iš visos apygardos i

tam tikras velnio iš anksto nurodytas saptas vietas raganos ant šluotų atsikrisdavo arba šluotomis atjodavo raitos ir čia su pačiu šėtonu per kiaurą naktį turėdavo gerus laikus. Po tų trumpų gerų laikų prasidėdavo raganų gaudymas, tardymas ir deginimas. Prisi pažinimus inkvizicijos tardytojai išgaudavo neblogiau kai komunistų enkavedistai, ir nusmerktosios sudegti ant laužo prieš visą publiką savo "su velniais nusidėjimų" istorijas nupasakodavo su visomis smulkmenomis ir pagražinimais. Visai kaip kad senieji rusų bolševikai prisipažindavo Dzeržinskiui ar Višinskiui. Atlikę "išpažintį" raganos prašyte prašė sudeginamos, kaip anie prašėsi sušaudomi.

Anglai savo raganų persekiojimų kronikoje turi aprašymą apie pirmąjį raganos Alice Kyteler teismą ir sudeginimą 1324 metais. Teismo tardymų bylose aprašytas jos prisipažinimas, kaip, aptepusi šluotos kotą specialiu tepalu, ji "nugalopavo, nuplასnojo per krūmus ir laukus kaip pati imandydama".

Liet. Enciklopedija turi apie raganas išsisas 8 skiltis. Štai trumpa ištrauka apie raganų galėjimus:

Ragana galinti skristi oru apžergusi lazda ar šluotą arba joti oru ant kokio gyvulio ar daikto (pvzd. apsižergia avilį ir joja žiemos metu į šilnius kraštus žirniauti; bernas pasislepia avilį ir viską mato). Kad galėtų skristi oru, pasitopa pažastis r. (raganų) tyre, išvirta iš rugių žiedų, aguonų ir kt. dažniausiai narko-

tiškų augalų. Dažniausiai išskrenda ir grįžta per kaminą. Arba palikusi savo kūną namuose, ragana išlekia paukščio ar kito mažo gyvulio pavidulį; jei jos kūną apversi į kitą padėtį, grįžusi neras jėcimo j kūną ir neatgis. Kartais ragana užmeta kamanas ant vyro, jį paverčia arkliai ir jodinėja per naktį; vyras kitą kart prisitaiko pirmas užmesti kamanas ant raganos, paverčia jį kumele, nujojęs pas kalvį liepia pakaustyti ir kitą dieną išgrįsta apie moterį, kuriai prieš kojų ir rankų prikaltos pasagos...

Iš daugybės raganų bylų nusmerkimų ir egzekucijų visoje krikščioniškoje Europoje, vienos prancūzų raganos Claudine Bohan byloje aprašyta, kaip Claudine ir jos motina "apžergusios šluotų kotus ir išskridę pro kaminą tokiu būdu per orą buvo nuneštos į raganų savaitę", kitais žodžiais "judąsias mišias", apie kurias Viduramžių vienuolynų kronikose yra išlikusi labai gausi literatūra.

Šioje tamsių amžių tragi-komedijoje linksmoji dalis yra ta, kad "raganų" skraidymai buvo kažkas panašaus į žmonių svajonę išmukti oru skraidyti. Ta svajonė buvo tiek svetima tų laikų civilinei ir dvasinei valdžiai, kad, kalbama, jei broliai Wright pirmąjį skridimą savo darbo aeroplanu būtų išbandę 16 amžiuje ir Europoje, abudu būtų tikrai ant laužo atsidūrę.

Sako, kad tamsiuosiuose viduramžiuose, kada apie motorinius lėktuvus, net sklandytuvus niekas ir sapnuote nespapnuodavo, tačiau raganoms suskridus į savo savaitę, kur iškilimams pirmininkaudavo "pats šėtonas", raganų šluotų pievoje būdavo prisitapta ir primotyta daugiau nei dviračių viešųjų mokyklų kieme pamokos metu ir nemazgiau, kaip privačių lėktuvų O'Hare aerodrome dienos metu. Istorija nieko nesako, ar raganos po visam susirasdavo kiekvieną savo originale šluotą, ar nedarė skirtumo, ant kokios šluotos bejoti. Atrodo, kad šluota šluotai buvo nelygi ir tas skirtumas priklausė nuo tos aerodinamikos, kokią kuriai šluotai suteikė užkeik-

toji mostis, nes juo didesnė raganai juo geresnė mostį mokyto sūtiusyti. I "šlaip mostį" įeidavo vietinės nuodingos žolės, kaip tai aconitum, belladonna, traktorė, drignė, ir tokie delikatesai, kaip šikšnosparnio kraujas, rūpūžės miltelėliai, pamatinės akys, driežo liežuvis ir tt, ir tt. Norint išgauti stipresnę keliamąją jėgą, buvo pavartojami ir iš šventų vietų, ypač iš kapinių vogti dalykai.

Viduramžių literatūra pilna "faktų", kaip be jokių motorų, be sparnų ir be vairo, mostimi pasitopusios ir šluotas patepusios raganos nuskrisdavo gana tolimas distancijas svaigalingai greitai tempu, iki 10 mylių per valandą. Tada dešims mylių per valandą buvo įstailymais draudžiamoji greičio riba. Sako, Vėlinių išvakarėse danguje trafikas būdavo toks tirštats, kad visas oras šniokšdavo nuo skraidančių raganų šluotų. Kiek būdavo nelaimingų atsitikimų, statistikos nėra, bet minimi pavieniai faktai, kad kuo nors užgautas velnias savo raganą beskreندانт numesdavo nuo šluotos ir ta įkrisdavo į medį ar į balą, bet kad užsimuštu, neteko girdėti.

Pradžioje raganos skraidydavo šluota raitos, laikydamos už koto galo, o pačia šluota leidamos kaip uodegą apaciuje skristi, bet vėliau išradimams gerėjant, buvo šluotos apsakamos antru galu ir navigacijai pagerinti dar skrendant būdavo deginamos žvakės.

Visa viduramžių literatūra raganas vaizduoja baisiai bauriomis, "tikromis raganomis", tuo tarpu kai tikrumoje tai buvo dažniausiai jaunos ir gana gražios moterys. Ar jos tikrai skrido ant šluotų? Tai priklauso, ar mūsų amžiuje skaitytojai taip "šventai" rasytami žodžiu, kaip tada tikėjo. Faktas yra, kad tokios "raganos durnaropių užduosios nugrimsdavo į transą ir pradėdavo regėti visokias halucinacijas, o atsidusios nupasakodavo savo draugėms, o paskui inkvizitoriams, su visomis smulkmenomis, kaip jos su velniais gerus laikus turėjo.. J. Pr.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

KUR ESAME...

(Tęsinsy iš 10-to psl.)

didvyriams, tai vis tiek didelė dauguma eis mažiausio pasipriešinimo kryptimi — eis "su gyvenimu". Ypač, kad tikrasis gėris yra lyg pagrimzdes, apneštas šiukšlėmis, o blogybė plaukia paviršiuje, patraukliai išpuošta, garsiai reklamuojama ir triukšmingai peršama. Tada jau seniai suprato mūsų liaudies išmintis: tiesa ir dorybė pasauly vaikščioja pelenės ir elgetos skarmalais, o blogis išdidžiai šaiposi blizgančių ponaičių puošnumu. Ir dabar tik labai retas išdrįsta triumfuojančią blogybę pavadinėti jos tikroju vardu, rizikuodamas būti apšauktu "atsilikėliu". Jau ne vienas mūsų menininkų džiaugiasi naujovė dvasioje "surađes save". O mūsų mokslus einas jaunimas tą dvasią ne tik pažinęs, bet ir spėjęs ją persimukti, parneša ją namo savo mežiams broliams, seserims ir tėvams. Su gyvenimu ir laiko dvasia mes einame ir nevarom: viena, dėl to, kad esame nuo amžių papratę svetimas dvasias vaikylis, o antra, kad pavandėnui ir pavėjui judėti visada lengviau, negu prieš srovę. Lengvatų jieskojimas kaip tik ir yra vienas šių laikų gyvenimo šūkių. Pažindami iš visų pusių j mus besišakverbiančią šių laikų dvasią, ją nejuokiomis savinamės kartu su blogybėmis. O skubėdami kartu su gyvenimu, iškeliaujam iš lietuviškos aplinkos ir kartu atsilekame nuo savo tautos dvasios. Dviejm kryptimis eiti neįmanoma! Todėl šia prasme varovo vaidmuo sunkiai derinasi su T. J. V-io padėtimi ir su jo pašaukimu.

Esą mes, raso toliau Tėvas J. V-nys, "manome, kad tiek atvirkščiai, tiek religijoj, tiek tautinių papročių srityje esame pasiekę viršūnę, tad kiekvienas pasikeitimas būtų slidimas žemyn..." Jei iš tikro taip būtų, tai visai be reikalo aimanuojamė dėl vykstančio spartaus nutaitejimo. Jausdami visose gyvenimo srityse pralenkę kitus, kaip teigia T. J. V-nys, aišku, nesizavėsimė laipsnio svetimbėmis.

Bet mūsų nelaimė yra kaip tik atvirkščiai: vargu kuri kita tauta yra taip atsiskleidusi ir iki paskutinio guziko atsisejojusi sveleimai įtakai, kaip mes, lietuviai. Prieš kitataučius mes ipratę vaikščioti tiesiog dvilinkai, net pasikuprine

— kaip kokie "bokajai". Tur būt, dėl tokio per didelio susilenkimo net nematome, kas šiame krašte iš tikro jaučiamis pasiekę visur ir visame tobulybę ir nereikalingi jokio patarimo nei pavyzdžio iš šalies; kuriems to "neklaidingumo" jausmas iš pat mažens jau įskiepijamas mokyklos suole. Mes gi priešingai — visur ir visuomet tik ir kalbam apie pasisakymą iš kitų, tik ir klausom išsižioje, kaip kiti pasakys. Todėl, tvirtinant, kad mes jaučiamės pasiekę viršūnę, yra tiesiog įeidžiamas tas mūsų nuo amžių lietuviškos prigimties dalimi tapęs kuklumas ir nuolankumas.

Nors turime karžygių ir kankintų net daugiau, kaip kitos tautos; turime ir šventųjų, bet mūsų prakalbininkai, paskaitininkai, pamokslininkai lyg ir privengia juos minėti, o griebiasi svetimų vardų, atkasdami juos dargi iš tolimų laikų. Vargas mūsų tautai ir liet. išsvijai, jei mūsų siškiai vada ir varovai ir toliau be kepurų linkšios prieš svetimus stabus!

Pradmeniška ir sutinkant su pažangos reikala, nereikėtų betgi užmiršti, kad ne viską galima kaitalioti, ir ne kiekvienas pakeitimas yra kilimas aukštn. Apie naujų auklėjimo sistemų gerumą ar blogumą galėsim spresti, kai turėsim pagal jas išauklėtų žmonių — kol jų dar nematyti, sunku ką pasakyti apie pakaite vertę. Gi dėl permainų religijos srityje Tėv. J. V-nys tegul pats aiškim išsitaria, ką ir kaip jis norėtų keisti. O saugvalauti tautinį papročių srityje jau būtų nusiiktalimas. Jei juos kaitaliosime, taikydami gyvenamo krašto aplinkai, jie tada nestos būvę mūsų papročiais. Pagaliau tautų tradicijos ne dėl to išlaikomos, kad paskui, jas kaitaliojant, pasiektum kokią "viršūnę", kaip sako T. J. V-nys. Papročius tautos saugoja, kad iš jų atieities kartos galėtų atpažinti savo tautos nesuzalotą dvasią, originalų kūrybingumą ir savią išraiškos būdą. Šiuo klausimu prof. Step. Kairys visai neseniai ("Naujiem" Nr. 221) priėjo tokios išvados: "Mano įsitikinimu, tautos, kurios per tūkstantčius metų grūdinos, saugodamos savo papročius, kalbą ir leuriuos ilgų amžių sąvartoje suklestė savo būdo ir visos elgsenos savybes bei sukūrė savo žodinę kultūrą — negalima sakyti jau yra atgyvenę savo dienas, anot komunistinės terminologijos". Na, pridėkime nuo savęs, ir anot bendodairnių "pažangos" pramuštgalvių šiame krašte, kurių varoma propagandą darosi lygiagrečiai bolševikinei.

Bet ir čia Tėvo J. Vaisnio susirūpinimas bene bus kilęs iš nereikalingo persitengimo. Būti per maža sakyti, kad mūsų visuomenė mėnamai nenusiteikusi nieko keisti savo papročių vartoseojoj — ji dan-

gelfo savo papročių yra visai atsižadėjusi. Juk jau beveik visuotiniai priimti gimtadieniai vieton Lietuvoj bavausis vardadienių, vadūn. "Shower parės", debiutancijų pasirodymai, visokių karalienių ir gražuolių rinkimai, jaučių promotos (bull roast) nestinga ir kitokių "celebracijų". O apie mada, kuri ir yra "maujos dvasios" išvirštnis rūbas — nėra ko nė kalbėti. Čia niekas net nemėgina ką keisti ar priekaištauti. Tiesa, dar ne visi senieji šoka tvistą ir gėrisi džazo muziką, bet ir šia linkme "pažanga" neabejotina.

Be reikalo T. J. V-nys guodžiasi: "Jaunimas lengviau įves vyresniuosius į dabartinį šių kraštų gyvenimą, kuris jtiesms pirmu žvilgsniu atrodo toks svetimas ir nepatrauklus".

Gyvenimas ką kita rodo. Kai mūsų miesto Liet. Salėj, pasibaigus kokiam koncertui ar kitokiai programai, pradėdant sokiis, jaunimo orkestrėlis, pagerbdamas lietuvišką paprotį, pirmiausia užgroja sukltinį, niekas suaugusių, nekalbant jau apie jaunimą, nei nepajuda iš vietos, o kantriai palaukia naujoviškų šokių, nors ir nelabai palankių darbo nutvarginimams sąnariams. O kai mūsų vienos tautiniams reikalams organizacijos valdyba kviečia savo narius, tai turi gerokai suklti galvą, kad susirinkimo laikas nesutaptų su Ed. Sulyvan "show'u" televizijoj, nes bent pusė narių neatvyktų. Ar bereikia dar koki "įvesdinimo"? Jeigu dar kas ir liko mūsųjį nepastebėta ir nepasisavinta, — tuo jau pasirūpins tie, kurie už šios rūšies propagandą gauna užmokestį.

T. J. V-nys toliau dėstosi viską, kas nauja mene, literatūroj, poezijoj ir t. t., mes kritikuojame ir todėl riedame kultūrinio nuosmukio keliu. Jei kritiškai vertinam, o ne aklaiv viską priimam, tai visai neblogai — be kritikos nebūs atrankos!

Rodos, ir pats T. J. V-nys, sutinka, kad ne viskuo reikia sekkti. Todėl gražu ne viską, ką tas naujas gyvenimas visose srityse mums pakeičia, jau yra kultūra. Bepigu, kad tarp būtų. Mums, atvykus į šį kraštą, viskas buvo nauja. Išėitai, kad, čia patekę, jau savaime, sukalfūrėjome — net ir tie, kurie patys savės kokias švietimolas ir nelaikė. Tada nebūtų kalbos nė apie mūsų mūkį, nes per radiją, televiziją, filmus amerik. radiją ir t. t. šios kultūrinės "pažangos" pakankamai prisisturbiamo.

Beigi dvasinę kultūrą patys gyvenimas savaime nekuria, o pašaukti žmonės — talentai, jie gi negimsta kartu su automobilijų gamybos kilimu ar

(Tęsinsy 12-uo psl.)

T. J. V-nys toliau dėstosi viską, kas nauja mene, literatūroj, poezijoj ir t. t., mes kritikuojame ir todėl riedame kultūrinio nuosmukio keliu. Jei kritiškai vertinam, o ne aklaiv viską priimam, tai visai neblogai — be kritikos nebūs atrankos!

(Tęsinsy 12-uo psl.)

SIUSK PINIGUS I SSSR TIK GRAMERCY DUODA JUMS... Pilmė garantija... Mes turime Banko ir Apraudų... Geriausias pristatymas... Gramercy Dept. D. 744 Broad Street, Suite 925 Newark, New Jersey

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. Mes pranešame savo seniems klientams... Mes esame įgalioti VNESPOLYTORG... Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą... NEW YORK, N. Y. 89 Second Avenue... BROOKLYN, N. Y. 135 West 14th St...

SOPHIE BARCUS RADIO VEIMOS VALANDOS... Visos programos iš WOPA... 1490 kil. AM. 102-7 FM... Vakarutėkos: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: Hemlock 42413 7150 SO MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

M. Šnarienė

Kur esame varomi?

Mūsų išeivijos laikraščiuose vis dažniau prasikiša varovų balsai, veją visuomenę "neatsilikti nuo gyvenimo". Ar čia nuosirdus rūpestis, kad esame kažką svarbų praeivioję ir dabar reikėtų skubėti vyti, ar genama, tik norint nukreipti dėmesį nuo idėjinio samysio ir netesėtų pareigų? Bizniierių nuolat keliamas triukšmas ir komercinis teroras, rėkte irėkiant reikalą įsigyti vis naujų ir naujų dalykų, matyt, bus pavėikes ir kai kurių mūsų publicistų nuotaikas. "Hurry, hurry", "be smart", "don't miss", "get it to-day" — per radiją ir televiziją nuolat šaukia vertėivos.

Šiame krašte jau ir taip žmonės visur ir visuomet skuba, bėga pakniopstom. Komerciantų ir mūsų kultūrininkų tikslai, rodos, skirtingi, bet vartojami būdai šiuo atveju sutampa.

Visai netikėtai šių bėgynių kurstytojų tarpe atsirado ir J. Vaišnys, S. J., "Laiškų Lietuviams" redaktorius. Jau pats žurnaliuko pavadinimas įtaigoja skaitytoją tikėtis dvasinės atgajos ir tautinės pasipirties. Bet šį kartą, gavęs botagu per pakinkius, bus priverstas atsikvošėti ir palaukti, kol zovada bėgančiųjų bėdės-sys nutils ir sukeltos dulkės nuguls.

Juk dar taip nesniai tie "Laiškai" premijavo straipsnį, persantį taiką su "realybe", atsisakymą "nerealaus patriotizmo", o vieton to pasiūlė gėrėtis šio krašto "spalvingu gyvenimu" ir kitomis gėrybėmis — mainais už lietuvišką savitumą. Po to šia tema gana plačiai buvo išsišnekėta ne tik pačiame "Laišk. Liet." žurnaliukyje, bet ir kituose laikraščiuose. Tačiau Tėvas J. Vaišnys dar vis tebekartoją tą pačią litanią: laiko dvasią, iš Lietuvos atsivežtas partijas ir titulus, sutojusius laikrodžius ir t. t. Varydamas visuomenę "eiti su gyvenimu", menamai nori ją gelbėti nuo kultūrinio nuosmukio. Tą kultūrą tapatinamas su civilizacija, išradimais, jis pasiūlo ir Lietuvos himno prasmę savotiškai aiškinti.

Savo straipsnyje "Praeitis ir dabartis" ("Laišk. Liet." 4-tas š. m. numeris) Tėv. J. Vaišnys klausia: "Dėlko mes kai kuriuos savo tautos amėnis vadiname didvyriais?"

Užaugę himno žodžių įtakoj ir patys juos iš mažens nuolat kartoję, mes, lietuviai, rodos, lyg ir žinojome, ką laikome tautos didvyriais ir ką pats V. Kudirka jais vadino. T. J. Vaišnys todėl ir užsigėdė tą himno posmelį paaiškinti, nes didvyriais jis laiko jau kitokius mums sektingus gerus pavyzdžius. "Didvyriais jie buvo dėlto", sako jis, "kad jie pažino ir suprato savo laiko dvasią, jie ėjo su

gyvenimu". Su gyvenimu eiti nėra joks didvyriškumas! Tiesa, savo gyvenimo laikotarpio dvasią jie pažino ir suprato, bet kaip tik dėlto jie su ta dvasia ir su tuo gyvenimu nėjo, bet atvirksčiai — priešinosi ir kovojol!

Su gyvenimu nėjo nei pirmieji krikščionys nei nenutrūkstama grandinė įvairių tautų kovotojų ir kankinių dėl savo žemės laisvės ir kultūros. Didvyriai yra idealistiniai kovotojai; nelygioje kovoje jie paprastai žūsta, bet jų dvasia ir pavyzdžiai lieka amžiams tautos sąmonėje atieties kartoms stiprybės pasisemti.

Girdi, "jie ieškojo naujų kelių, naujų vertybių, siekė pažangos".

Jie ne tiek naujų kelių ieškojo, kiek išklydusius iš tikro kelio atgal gražino ir tolyn vedė. Mūsų tautos praeytie didvyriškumas dažniausiai reikėsi, kovojant dėl prarastų ar atsidėtų vertybių, o ne tiek jas kuriant. Jei dėl jų nekovosi, jų lengvai atsidėsi, tai kas užtikrins, kad ir naujai sukurtasias vertins? Ką nors brangindami ar dėl ko nors kovodami, pakeliame daiktą ar idėją į išskirtinės vertės būlę, atseit, padarome vertybę. Nors dabar nuolat linkniuojamas vad. "dinamiškumas", tačiau kultūrinės vertybės nekepamos, kaip blynai! Jos pailengva išsikristalizuoja, įsiseinėja ir nusėda žmonių sąmonėje, laikusi slenkant.

"Jeigu didieji pasaulio išminčiai nebūtų degę nuolatiniu naujumo ir pažangos nerimu...", tai 20-tojo amžiaus civilizacija ir kultūra daug nesiskirtų nuo priešistorinių laikų", teigia T. J. V-nys.

Tai tikra teisybė ir jokia naujiena. Bet, kur reikia kovos ir pasiaukojimo, ten jokie išradėjai ir išminčiai nieko nepadės! Ir V. Kudirka ne tokius savo testamentinėj giesmėj mums primena, bet tuos, kurie degė laisvės savo tautai troškimo nerimu! Be reikalo T. J. V-nys suka į šalį, sąmoningai iškreipdamas tikrą tautos himno posmelio prasmę, norint jį pritaikyti prie vad. "šių laikų dvasios". Civilizacijos pažangumo pastangų nederėtų painioti su idealistine kova dėl tautos laisvės! Civilizacijos dovanomis naudojasi visos tautos, visa žmonija, nežiūrint, kas tas dovanas išrado ar sugalvojo. Tuo tarpu tautos didvyriai priklauso tik savo tautai. Kitiems jie gali būti net priešai, pvz., mūsų partizanus-kovotojus bolševikai laiko banditais.

Kas nežino, kad šie laikai ir ši dvasia labai nepalanki didvyrių atžvilgiu. Apie juos net kalbėti nemada ir nepopuliaru — juos netgi stengiamasi nuvertinti. Bet tai tik paroda, kaip labai jie yra nepasiekiami ir "naujai dvasiai" svetimi.

mi. Šiuo atveju mes dažnai esame panašūs į pasakėčios lapę, kuri, negalėdama pasiekti aukštai pakabintų dešrų, guodžiasi, kad tai esą visai ne dešros, o pančiai. Dabar, kai tauta pavojuje, kovai dėl jos laisvės mokslininkai ir išradėjai didvyrių neatstos, o "naujoji dvasia" vargu mums jų išaugs.

Bet, jei jau būtinai esame varomi su tuo "gyvenimu", tai pamėginkime panagrinėti, ką tai turėtų reikšti, kaip tą "ėjimą" suprasti. Apskritai, išvirsiniu požiūriu toks "vaymas" būtų tikra nesąmonė, nes su gyvenimu eiti verčia pats gyvenimas. Šį dėsni labai stipriai jaučia ir prie jo tiksliai taikosi visa gyvūnija. Ką jau kalbėti apie patį žmogų?

Kaip su mumis, "išvietintaisiais" "svieto perėjūnais"? Ar gi mes nesugebėjom prisiderinti prie pamių ir labai sudėtingų naujųjų aplinkybių, ar iš tikro mes, atvykę į šį aukštesnės civilizacijos kraštą, dar neprisitaikėme? Ar Tėvui J. Vaišniui teko kur nors čia, Amerikoje, užtikti lietuvį, žibinant žibalinę lempą, važiuojant arkliais ar dengiant "rezidencijų" stogus šiaudais? Tiesa, mūsų stropieji kultūrininkai jau daugiau, kaip dešimtmetis, kolioja visuomenę kaimietišku. Bet tikrovėje jau niekur jo nebeužtiksi. Jei koks keistuolis ir užsimanytų tokių seniųjų įsigyti, tai užgėdis per daug brangiai kaštuotų arba būtų visai neįmanomas. Kaip tik atvirksčiai: mūsikiškai šio krašto pramonės gėrybėmis pasinaudojo net su kaupiu,

neretai pralenkdami čiabūvius ir palyginamai greitai laiku. Kaip tas romėnų vadas: "Veni, vidi, vinci" — tik atėjo, pamatė ir nugalėjo, atėik, viską, ką čia rado pasisavino.

Bet varovų botagai dar vis pakelti. Reiškia, dar ne viskuo pasekta ir ne viskas pavyta. Čia jau bus reikalas su ta nelaimingąja "laiko dvasia". "Dvasia" paprastai vadiname nemedžiaginę dalyko prigimtį. Kas gi tą naują dvasią sudaro? — Tai šių laikų ir ypač šiame krašte vyraujantios idėjos, pažiūros į gyvenimą ir žmogų, remiamos naujomis filosofinėmis doktrinomis. Toliau: į šios dvasios sudėtį įeina mada ir šio krašto papročiai arba "gyvenimo būdas". Visa tai įdėjus į aukščiajamintėtus materialinius rėmus, turėsime maždaug visą žodžio "gyvenimas" turinį.

Netikiu, kad T. J. V-nys nesuprastų, kad mums, lietuviams, su šių laikų dvasia visai nepakeliam: viena, kad esame nematerialistinio nusiteikimo tautos vaikai, antra — turime ypatingą savo tautos ir savo pačių išlikimo misiją; ir, pagaliau, kad esame krikščionys, daugiausia katalikai. Tur būt, neatsitiktinai T. J. V-nys sugebėję pasirinkti, kas gera ir valią atmesti, kas bloga, priskyrė didvyriams, tiems, anot jo, "šviesos meteorams". Taigi ir pats T. J. V-nys sutinka, kad ne viskas gyvenime ir vad. laiko "dvasioje" yra sėktina. Tačiau, jeigu tą sugebėjimą kritiškai vertinti išplėsimė ir plačiau, ne tik

(Tęsinys 11-me pusl.)

PRIEŠ SIŪSDAMI DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR PER KURIĄ NORS FIRMĄ, PASIKLAUSKITE PATYS SAVES APIE SEKANČIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
S K Y R I Ų

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WALnut 5-3455	
48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: MARket 3-1968
730 LIBERTY STREET TRENTON, N. J. PHONE: LY 9-9163	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRontier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TASHmoo 5-7560
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: ANDrew 8-8764	683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAKER 5-5923
346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTAh 1-0807
3216 SUNSET BLVD., LOS ANGELES 26, CALIF., Phone: NO 5-9887	
943 ELIZABETH AVE., ELIZABETH, N. J., Phone: EL 4-7608	
217 EAST HENNEPIN AVE., MINNEAPOLIS 14, MIN., FE 2-4908	
1236 — 9th AVENUE, SAN FRANCISCO 22, CALIF.	

GREIT ATGABENKITE ŠAVO SIUNTINIUS PAS MUS, IR MES GREIT IŠSIŪSIME JUOS!

J. VLKS.

Komunistų rašytojui B. Pranskui 60 metų

Pavergtos Lietuvos komunistų tvarkoma spauda prisiminė, kad jų rašytojui, literatūros kritikui ir jos istorikui, literatūros dėstytojui Vilniaus universitete Br. Pranskui-Zalioniui suėjo 60 metų.

Pirmojo Pasaulinio karo metu B. Pranskus mokėsi iš Vilniaus kaviškio iškeltose gimnazijose Voroneže. Nors toje gimnazijoje anuomet buvo įvesta kieta drausmė ir mokiniai joje buvo visai prižiūrimi, bet jų tarpe atsirado susivokėlių ir jie pradėjo slaptai rinktis be mokytojų priežiūros ir studijuoti visuomeninius mokslus, įdomantis kitais įvairiais klausimais. Tokių susimokėlių atsirado apie 20. Toji kuopelė vadinosi visuomeninkų, o vėliau — "Atžala". Tos kuopelės susirinkimuose, be kitų, dalyvavo B. Pranskus, J. Janonis, B. Matusevičius, Balys Mickėčius, Stasys Eimutis, A. Šniečkus ir Pr. Valaitis.

Toji kuopelė savo veikimą pradėjo 1915 m. rudenį. Pradžioje ji veikė saikingai, atsidėjusiai įdomavosi visuomenės klausimais, nagrinėjo K. Markso teoriją. 1917 m. ištikus

revoliucijai ir iš Sibiro tremties grįžus Z. Aleksai — Angariečiui bei iš JAV parvažiuavus V. Kapsukui, šių tuoj buvo susidomėta tos kuopelės veikimu ir jų vieno ir kito buvo atsilykta pas tuos jaunuolius. Tada prasidėjo tarp jos narių aižėjimas. Kuopelė sugebėjo net išleisti kelis numerius ranka rašyto laikraštuko "Atžala". Br. Pranskus buvo to laikraštuko lyg ir redaktorius. 1917 m. Rusijos revoliucijos sukuriuose ir iš šalies komunistų veikiami, kai kurie iš tų jaunuolių pasekė bolševikus ir kaip kas jų uoliai dalyvavo sąmoksliniame bolševikų perversme.

Lietuvos valstybei atsistatė, B. Pranskus įstojo į Mariampolės gimnaziją baigti mokslą. Čia jis jau jautėsi komunistu ir pradėjo tylomis veikti. Buvo suimtas, kalintas, atsidūrė užsienyje ir pasikui atsirado Maskvoje. Čia jis lietuvių komunistų spaudoje "Priekalas" ir kitur pasireiškė kaip poetas bei kritikas, nagrinėdamas grožinės raštijos klausimus. Pasirašydavo Zalioniu ir kitais slapyvardžiais.

Kai Maskvos komunizmo pravedyriai pasuko nacizmo pėdomis ir pradėjo sijoti kitų tautų komunistus, kartu ir Sovietų sąjungoje gyvenančius lietuvius komunistus, tai Br. Pranskus — Zalionis kartu su daugeliu kitų buvo suimtas ir bene devynėtu metų kalintas. Pavergtoje Lietuvoje komunistų spaudoje jis naujai pradėjo rašyti 1945 m. Dabar daugiausia rašė iš lietuvių literatūros praeities, nagrinėdamas ano meto rašytojų kūrybą, savaime aišku, ją nušviesdamas komunizmo prosvaitėje.

Tenka pastebėti, kad Br. Pranskus — Zalionis yra darbuštas, našus rašytojas ir pamėgęs savąją — lietuvių raštiją.

B. Pranskus — Zalionio kritikos raštai jau išleisti keliais tomiais. Jo rūpesčiu ir darbu išleisti senesnių metų lietuvių tautos rašytojų kūriniai.

Galima sutikti ar nesutikti su B. Pranskus — Zalionio dėstomomis mūsų raštijos apžvalgoje mintimis, bet viena jam reikia pripažinti, kad jis į mūsų raštijos pažinimo kraitį yra įdėjęs didelį indėlį, kuris atėičiai tikrai pravers, išmetus iš jo įbruktą okupantui duoklę.

Aišku, pavergtos Lietuvos komunistų prižiūrima spauda nutyli, kad B. Pranskui — Zalioniui teko keletą metų kalėti maskvinių komunistų Stalino sėklyčiose — kalėjimuose. Komunistų rašytojas A. Liepsnuonis šiaip apie B. Pranskų atsiliepia:

"Rašytojas, persėjęs kalėjimus, senas partijos narys, ilgus metus nuosirdžiai dirbęs lietuvių literatūros žydėjimui, yra kuklus, šviesios sielos žmogus!"

O kieno kalėjimus teko pereiti B. Pranskui — Zalioniui, — nutylėta. Ir... drįsta pasakyti, kad jis dirbęs lietuvių literatūros žydėjimui. Žodis lietuvis dabar sovietintojje pavergtos Lietuvos spaudoje jau retenybė. — ji pavadoja sovietinė liandis, taigi ir sovietinė literatūra.

Bet teisingai pastebėta, kad B. Pranskus — Zalionis yra kuklus, nesiveržiąs į aukštąsias sovietiškas laktas. Ir dar tais Lietuvos nepriklausomybės metais, kada Pranskus — Za-

lionis puolė to meto Lietuvoje rašančius, jų tarpe ir V. Mykolaitį — Putiną, smerkdamas jo kūrinį "Altorių šešėlyje" ir bendrai jo visą poeziją kaip miesčionišką, palyginti, ir tada B. Pranskus — Zalionis buvo saikingas, kapsukinės terminologijos nemėgo.

Neabejotina, kad Br. Pranskus, dėstydamas Vilniaus universitete lietuvių literatūrą, studentams kai ką teisingo ir įdomaus pasako, nes tai ir jo raštuose kart kartėmis užtikama.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugė Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasene, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienuose".
Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dūgne, malonią Ravinę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Zvyrrynę, tų laikų Lietuvę ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.
Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisilydami ar sumokėdami "Naujienuose", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, ILL., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIŪNAITĖ

KALĖDOS

Tai geriausias laikas aplankyti savo gimtąjį kraštą.
Keliaukite populiariais draugiškais

M/S B A T O R Y

IŠ QUEBEC'O GRUODŽIO 6 D. I

Gdynią (Lenkijoje) iš ten lengva nuvykti į bet kurią rytų Europos vietovę.
Sustoja Kopenhagoje ir Southampton'e.

Ankstyvesnės kelionės galimos iš Montrealio lapkričio 9 d.
Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE
220 BAY STREET TORONTO, CANADA

IS RELIGIJŲ EGZOTIKOS

POLIGAMIJA KAIP TIKĖJIMAS

Išganytojai vadovaujant kiekvienas mormonas galės susitverti ir užveisti nuosavą pasaulį

VI

Naiava, bet milijonas tiki

Mormonų bažnyčia, arba kaip ji pati pilnu vardu vadinasi Paskutinės Dienos Šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčia (Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints) buvo įsteigta 1830 metais New Yorko valstybėje. Jos steigėjas buvo visiškai nemokytas ir labai neturtingas fermerio sūnus Joseph Smith, gyvenęs netoli Manchester, Ontario apskr., N. Y. Dar tebebūdamas 14 metų amžiaus, kaip mormonų raštai skelbia, jis turėjęs viziją, kurioje jam pasirodęs "pats Dievas" drauge su Jėzu Kristu ir apreiškęs naują evangeliją. Kiek vėliau, 1823 metais, jau pasirodęs koks tai angelas, pasisakęs esąs vardu Moroni. Tas Moroni jaunam Smitukui "išdėvęs paslaptį" kad yra ir kur yra paslėptos aukšinės plokštės (platės) su jose įgraviruota evangelija, kurią ankstybiesiems šiaurės Amerikos gyventojams apreiškęs pats Kristus, kada jis, prisikėlęs iš numirusių, apsilankęs Naująjame Pasulyje (Amerikoje). Tos plokštės buvusios paslėptos kalnelyje netoli tos vietos, kur buvo Smithų farma. Plokštės kalnelyje paslėptos Moroni tėvas Mormonas, kurs gyvenęs žemėje kaip mirtingas žmogus, ir tas apsilankiusio Kristaus apreiškimas naujas evangelijas surašęs į aukso plokštes.

Pagal Mormono sūnaus dvasios nurodymą, Joseph Smith akmeninėje dėžėje po dideliu akmeniu atradęs minėtas aukso plokštes, su kuriomis buvusios drauge pridėtos dvi akmeninės lentelės vad. Urim ir Thumim. Tos akmeninės lentelės turėjusios įbraižytus senoviskus hieroglifinius simbolius — raštą, kurio pagalba būtų galima iššifruoti aukso plokštėse išrašytos "evangelijos" tekstą.

Mormonų "biblija" apima laiką nuo "Babelio bokšto" statymo iki 400 AD. Plokštės būtų išrašytos reformuotų egiptėnų šriftu.

Kalbama mormonų "apreiškime" pasakojama apie vieną žydų tautos gentį, kuri apie 600 metus prieš Kristų turėjusi apieisti Palestiną ir iškeliavusi į "tolimus vakarus", pasiekdama ir apgyvendama šiaurės Amerikos kontinentą, kur būtų įsteigę valstybę ir pristatę miestą, tik dėl tarpusavio karų ir nesantaikų patys savo civilizaciją sugriovę, o kas iš jų likę, tai esą tie raudonodžiai Amerikos indėnai.

Kaip iš novelės pasidarė šventraštis

Savo "teorijai apie žydišką pirmųjų amerikiečių ir mor-

monų kilmę", mormonų "biblija" panaudojusi visa, kas kiek panašiai skamba senojoje izraelitų biblijoje.

Pvz. Mormonų Knygoje (The Book of Mormon) parašyta: "Didelė tauta Hereditės, kurios protėviai atėjo nuo Babelio bokšto 2200 BC (prieš Kristų) išnyko dėl karų, tik Čorianum likosi iki 600 BC ir atvyko..." Jeremijos esą pasakytą (49: 30-32): "Bėkite, keliaukite ko toliausiai, o Hozoro piliečiai, tarė Viešpats, nes Nabukodonozoras, Babilonijos karalius, padarė prieš jus nuosprendį... Kilkite, vykite jūsų turtingą tautą, kuri gyvena be rūpesčio, tarė Viešpats, kuri neturi nei vartų užsklandų, kuri gyvena viena. Ir jos kupranugariai ir galvijai bus jūsų grobis ir aš juos išlaškyčiau į visus kampus ir aš užsiundysiu juos nelaimėmis iš visų pusių". Isaiah 29: 11, 12, 18 esanti kalba apie tokią knygą, kurią mokytas atsisakysias skaityti, nes knyga esanti užrakinta (užantspauduota), o nemokytas sakydams: aš nemoku (skaityti), "ir knyga prabilis iš žemės (from the ground)". Žodžiu, kas ko nori rasti, visur gali atrasti.

Kita, nemormoniška teorija apie tą Mormonų knygą arba bibliją yra tokia, kad pradžioje devyniolikto šimtmečio kur nors Naujojoje Anglijoje buvus presbiterijonų kunigas Solomon Spaulding, kurs parašęs istorišką novelę, pavadinantą "Mormono dykumoje rastas rankraštis". (The Manuscript Found in the Wildnis of the Mormon), ir visa mormonų "biblija" esanti pagal tą novelę parašyta. Esą tos novelės originalas ar kopija randasi Oberlin College, Ohio.

Tikyba, kuri liepia daug žmonių turėti

Kaip ten bebūtų su nauja biblija, įdomiau, ko ji moko. O moko mormonų biblija, kad svarbiausias Jehovos noras yra, idant kiekvienas geras mormonas turėtų po keletą žmonių ir daug vaikų, o mormonų žmonių svarbiausias gyvenimo tikslas yra būti motina, — visa kita yra antraeilis dalykas.

Nors Jungtinių Valstybių Kongresas 1890 metais specialiu įstatymu mormonams poligamiją (daugpatystę) uždraudė ir mormonų prezidentas Wilford Woodruf tuojau išleido savo tikintiesiems manifestą, paskelbdamas, kad poligamija yra panaikinama ir pašalinama iš mormonų gyvenimo, tačiau dar 1954 metais buvo rasta gausi Short Creek mormonų kolonija Arizonoje, kur visi vyrai turėjo po keletą žmonių ir kiekvienas

po kelias dešimt vaikų. Panašios mormonų kolonijos buvo ar tebėra Utah, Colorado ir Idaho valstybėse, Kanadoje ir Meksikoje.

Mormonai nors menamai nusileidžia valdžiai ir savo vyresnybei, bet slaptaitebe-silaiko daugpatystės. Patys jie nevadina daugpatystę ar poligamiją, o vadina pluralistine šeima. Jie biblija pasiremami tvirtina, kad daugpatystė yra religijos principo reikalas ir teisingas reikalas. Jiems daugpatystė buvusi paties Dievo apreiškta per jų pranašą Joseph Smith, todėl tvirtinti, kad daugpatystė yra negeras dalykas, esą paniekinti paties Dievo Žodį.

Fundamentalistų kova už poligamiją

JAV Kongresui poligamiją uždraudus ir mormonų bažnyčiai ją pasmerkus, tarpe mormonų, kurių priskaitoma JAV, Kanadoje ir Meksikoje iki milijono, įvyko lyg ir skilimas: vieni, kurie tenkinosi viena žmona, buvo "modernistai", o kurie nesitenkino — pasiliko fundamentalistais ir su savo žmonomis perėjo, taip sakant, "į pogrindį".

Per eilę metų sklido gandai, kad Arizonoje, Utah, Idaho ir kt. vakarinėse valstybėse yra mormonų, kurie turi po šešias ir septynias pačias ir tužinus vaikų. Labiausiai fundamentalistai buvo įsitvirtinę Fredonia, Ariz., Hurricane, Utah, ir Short Creek, Ariz. Šią mormonų koloniją buvo įsteigęs pats Brigham Young, Salt Lake City ir Utah valstybės įsteigėjas, pats turėjęs 19 pačių ir 56 vaikus. Prieš šios kolonijos, pasivadinusios "Jungtinės Pastangos" (United Effort) poligamistus, kaip atkakliausius fundamentalistus, federalinė valdžia kėlė kelias bylas — 1935 m., 1944 m., o paskutinioji 1951 metais buvo jau tikra kolonijos likvidacija, suimant 36 vyrus su 86 žmonomis.

Norint geriau suprasti tokių išsitikinimo poligamistų psichologiją, derės čia pateikti vieno tais metais teistojo mormono Edson Jessopo keletą lamentacijų.

"Persekiojamo" mormono lamentacijos

"Esu 34 metų amžiaus. Turiu penkias pačias ir 20 vaikų. Aš esu, kaip pasaulis vadina poligamistas; mormonas — vienas tų "sėtoniškų Short Creek kullistų", kaip apie mus rašoma. Mano senelių laikais buvo skelbiama, kad mormonai turi ragus; galbūt ir dabar mes jums atrodome keisti. Tikrumoj, aš visiškai nėsu keistas; aš tik gyvenu dangiškoje moterystėje, kuri yra Dievo įstatymais įvesta.

Neužilgo po to, kai mus 39 žmones areštavo, mes buvome paleisti iš Kingman kalėjimo. Arizonoje, vykti namo ir laukti teismo. Aš grįžau namo nakties metu — radau namus apleistus, mano šeima buvo dingusi, kambariai tam-

sūs ir tylūs. Jokio garso, jokio kūdikio krikštavimo, nieko. Kas to nepergyvenote, negalite suprasti...

Nežinau, ar kada nors galėsiu baigti statyti mano namą. Mes, gyvenantieji Short Creek, žinome, kad tai yra sėtonas, kurs skatina mūsų priešus. Mes žinome, kad bū-

(Nukelta į 5-tą psl.)

TO RECOVER your suspended or revoked drivers license through a Financial Responsibility Insurance policy. All types of — Insurance Call — Joanne OL 6-3597

FALL DISCOUNTS Save \$5.00 or \$10.00 or more on new Spencers Individually designed foundations in your choice of many glorious materials. Budget payments if desired. 55 E. WASHINGTON, Room 1216 AN 3-6028 1149 Lake Oak Park, Ill. EV 6-0760

DORMERS — BASEMENTS ADDITIONS — REPAIRS All trades handled. Licensed and Insured. Phone 677-5656 FHA Terms

NU - WALL cleaning by machine. Results Perfect. Free est. TA 9-2188 Waxing - Polishing Floors. Wood work year round.

GENERAL REMODELING Kitchens, Bathrooms, Recreation Rooms, Porches, Tiling, New windows and Garage doors. We do the complete job. Work guaranteed. Free Estimates. BELmont 5-3191

MISTER DUKE'S BANQUET ROOM AND COCKTAIL LOUNGE Available for all occasions. Accommodating 25 to 150 people for parties. 3953 W. FULLERTON AVE. Call CA 7-9606 After 6 P. M.

VENETIAN BLIND LAUNDRY 24 HOUR SERVICE Retaping Re-cording Repairing Repainting New Custom Made Blinds World Building Maintenance Co. 854 Desplaines Av. Forest Park Forest. 6-0054 or Jstin 7-0974

HUMDINGER DRIVE-IN 1105 N. Washington — Batavia TR 9-1551 Open Daily — Take-Out Orders Baby Burgers — Mama Burgers — Papa Burgers Your Favorite Soft Drinks

57 CHEVY BEL-AIR V-8, automatic, \$700. Sacrifice, excellent condition, radio, heater, beautiful coral & white body, only reason for selling, transferred out of town, must be seen to be appreciated. Call CR 7-8999

Išvenkite rudeninio skubėjimo ir užsisakykite dabar

WEIL — McLAIN Alyvos ir gazo pečių

MORAN SUPPLY CO. 2501 N. Central NA 2-8300

4 — NAUJIENOS CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

FABRIKAI PRIEŠ...

(Tešiny s 8-to pusl.)

Šiurp jėdus skiriasi visais kiais klausimais.

— Apie 85% lenkų, taip pasakė mums žmogus, kurio pavardės mes negalime skelbti, yra tikintieji katalikai. Valstybė turi kūnus, o mes turime jų sielas. Senesnieji lenkai yra tvirtai tikintys. Tačiau jaunimas pergyvena sąžinės kančias. Dėl tikėjimo jie stato į pavojų išsimokslinimą ir ateities karjerą.

Ar ateina pas jus tikintieji su tokiomis sąžinės kančiomis?

— Taip, daug jų.

— Ka jūs patariate jiems?

— Mes neprivalome juos nu- teikti vienai ar kitaip: prieš revoliuciją ar už revoliuciją.

— Gerai, bet ką jūs patariate lenkui, kuris nori pasilikti ištikimas tikėjimui, bet kartų nenori pasitraukti ir iš gyvenamos pasaulietiškos aplinkos?

— Mes sakome: Eik su raudonaisiais vilkais, bet išpažintį atlik dažniau.

Pertrauka buvo nepakenčiamai ilga.

— Taip, aš žinau, pasakė jis.

— Jums tai atrodo keistai. Išpažintis — ką reiškia ji protestantui. Bet kas lieka mums daryti? Mes mūsų tautiečių sielas negalime palikti pavojuje.

Ir dar primintina, kad jūs, kaip vokiečiai, savo tautiečiams ir mūsų telybos broliams tenai turėtumėte pranešti: Viskas, ką mūsų kardinolas sako prieš komunistinę vyriausybę, kenkia ir mūsų valstybei. Todėl mes esame sunkioje padėtyje. Jei mūsų sienu klausimas būtų sureguliuotas, mums, katalikams, būtų lengviau. Tai yra papildomas balastas. Lenkijoje augantis religingumas iš vyriausybės pusės teisingai įvertinamas kaip demonstracija prieš materialistinį ateizmą.

— Kuo reikšias bažnyčios kova praktikoje?

— Tą patį prasideda su sielų apyvartos mokesčiais.

— Ką tai reiškia?

— Jūs teisingai girdejote: Sielų apyvartos mokesčiai. Katalikų bažnyčia po 1945 m. yra nusavinta. Mes praradome savo nuosavybės teises į bažnyčias ir žemes. Gal tai yra ir gerai: Tą patį atstada kovojančių bažnyčių, kuri stovi arčiau Dievo ir arčiau tautos. Mes šiandien mokame už mūsų bažnyčias nuomą kaip kiekvienas lenkas už gyvenamąjį butą bei industrijos plotą. Tačiau darbininkas moka už gyvenamą butus dvidešimt grošų (nepilna centų) kvadratiniam metrui, o bažnyčios nuoma palygsta industrijos įmonių nuomoms. 3.5 zlotų (maždaug 15 centų) už kvadratinį metrą. Prie to prisideda apyvartos mokesčiai už sielas! Jei kunigas turi parapiją iš 10,000 sielų, jis privalo kas mėnesį mokėti 1.000 zlotų (maždaug 41.5 dol.) apyvartos mokesčių. Taigi vienai sielai ir vie-

nam mėnesiui išeina 10 grošų (nepilnai pusė cento).

— Ar galite jūs tai sumokėti?

— Mes neturime, kaip jau, sakiau jokių nuosavybių. Mums liko pajamos už miasas, rinkliavos bei įnašai už šluobius, krikštus ir palaikojimus bei apsilankymus namuose. Jei mes norime koki vargšą su 100 zlotų sušelpiti, tai valstybė turime tuojau sumokėti 65 zlotus mokesčių už dovana.

— Atrodo, kad jūs negalite sumokėti nei nuomu, nei mokesčių?

— Ne. Tikrai negalime. Valstybės reikalavimui prašoma mūsų pajamas daug kartų.

— Tad ką jūs pagaliau darote?

— Dabar mes nemokame.

Ir prie mūsų šiuo tarpu nesikabina, kol kunigai savo pamoksluose nepareikšia kritikos prieš ateistinį režimą. Bet jeigu kieno širdžiai pasidaro per daug, tai sekantį rytmetį tenai pristatoma mokesčių rinkėjas. Ir jeigu jis negauna pinigų, tai nukabina paveikslą arba atima iš kunigo net rankinį laikrodėlį. Aš pats girdečiau lenkų bažnyčiose kunigų maldas, kartu kartojamas susirinkusių parapičių: Mes prašome tavęs, Lenkijos Šv. Marija, duok, kad mes nugalėtume materializmo ir ateizmo jėgas ir apsaugotume mūsų jaunimą — visagalytysis Dieve padėk mums: Aš girdečiau giedant: Garbingoji Lenkijos karaliene, motina Marija, mes prašome tavęs, paimk mūsų tautą į savo globą: Aš mačiau desėtkus tūkstančių Dievo Kūno procesijoje. Apie viešus persekiojimus nieko neteko girdėti. Varšuvoje Dievo Kūno šventadienis buvo paskirtas jaunimo sportui. Tai turi didelę reikšmę mokslo atstato pažnyiams. Be to dar, buvo dviratinkų lenktynės. Du iš trijų tily, per kuriuos tikintieji vykdavo į bažnyčias, dėl dviratinkų lenktynių, keleviams buvo uždaryti. Vienok vien Varšuvoje apie trys šimtai tūkstančių žmonių dalyvavo procesijoje. Dar vienas pavyzdys. Mes su dideliu pastangom į vieną šventą vietą suorganizavome gydytojų procesiją, kuri turėjo įvykti sekmadienį. Tačiau šeštadi-

nio vakare visam šitam distrikui buvo paskelbtas priverstinis gydytojų budėjimas, kuriuo metu kiekvienas gydytojas turėjo būti ligonių priėmimo vietoje. Procesija dėlei to negalėjo įvykti. Jie naudoja tokią taktiką — ne atvirą kovą su bažnyčia, nes tai pasitikintuosius išsautų didelę pasipiktinimą ir net pasipriešinimą, ko jie bijosi, nes tikintieji šis kraštas turi 85%, o komunistų tik 2 nuosimėčius. Tylūs metodai jiems yra veiksmingesni.

Komunistų pareigūnai, kuriems aš apie tai prisiminiau, viską paneigė. Bet nie paneigė apyvartos mokesčių už sielas: "Kiekvienas pas mus turi mokėti mokesčius, taip pat ir kunigai." Tačiau jie visiškai krautėsi nuo telybos persekiojimo ir kovos su bažnyčia kaltinimais. "Pis mūsų religijos laisvė yra konstitucijos garantuota", sakė jie, "ir mes to laikomės".

Vienok tą patį nesiderina su tomis dienomis komunistų oficialiai paskelbtais kaltinimais, kad lenkų kleras nori pagrobti

pasaulietišką valdžią, nesiderina ir su kardinolo kaltinimais, kad valstybė kėsinaisi prieš bažnyčią, persekioja kunigus ir vienuolius.

Bažnyčios kova yra būnausia dėmė visame išpaudėgame, simpatiskame vaizde, kurį mes įgijome apie kaimyninę Lenkiją iš visos reportažų aprašytos kėlionės. Tur būt, dėl to tenkai taip karštai gieda savo nacionalinį himną, kurio laikosi ir komunistinis režimas:

"Lenkija dar nėra žuvusi, kol mes gyvenama..."

Iš vokiečių kalbos vertė L. Kvedas

GARDAUS MAISTO SIUNTINIAI I VISUS KRASTUS Pilnai garantuota Prašykite sąrašų ir kainoraščių GRAMERCY SHIPPING CO. 118 E. 29th STREET New York 16, N. Y. — J 9-0598

JEI NENORI ATSLIKTI NUO PASAULIO ĮVYKIŲ SKAITYK "NAUJIENAS" JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

Literatūra ekonominiiais klausimais

Turime įdomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorių skaičius nedidelis. Anksčiau atsispėjusieji pirmieji gaus. Turime:

- 1. AMERIKOS LIETUVŲ PREKYBOS BUTŲ VEKLA, 70 puslapių. Isteigo Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras..... \$1.00
2. ZINIAUSTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. \$1.00
3. AMERIKOS LIETUVŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI, Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1953 m., 88 psl. \$1.00

Kas iš karto užsisakys visas tris knygeles, tai galės jas įsigyti už \$2.00. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos literatūrines knygas:

- 1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynos, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities paslaptis; rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čiis sūminėtas knygas pasiūsimė paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS

SAVO ARTIMIESIEMS SIŪSKITE JAU DABAR IR TIK PER CENTRAL PARCEL SERVICE. kurio pagrindinė įstaiga yra 220 South State Street Tel.: WA 2-9354, 81 E. Vitkaus vedama skyrių rasite 2618 West 63rd Street Tel.: WA 5-2466

Maisto produktų siuntiniai, akordeonai ir siuvamosios mašinos dabar pristatomi 4 — 5 savaitių laikotarpyje. Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Apsilankykite pas mus ir vietoje išitikinkite.

GARANTUOTA SIUNTINIŲ PRISTATYMA TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIKAME JAU NET 16 METU.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

FABRIKAI PRIEŠ ...

(Atkelta iš 7 psl.)

tie klausė, kaip ir daugelis lenkų prieš tai, kodėl pas mus taip daug nacių tebėra valdžioje, parlamente ir net vyriausybėje; jie klausė apie Globke, Franckelį, Reinefarthą, ir apie Oberlaenderį.

Jie klausė apie darbininkų uždarbius ir atskaitymus, ir stebėjosi, kad pas mus tebevalgia inaišai ligai, senatvei ir socialinei apdraudai. "Pas mus to nebereikia" — sakė jie.

Jie stebėjosi aukštomis nuomomis Vokietijoje ("Mes mokame už tris kambarius, virtuvę ir vonią tarp dviejų ir pusės ir penkių dolerių"), ir juos stebino maisto produktų kainos.

Jie stebėjosi taip pat, kai mes jiems sakėme, jog prie vokiečių fabriku trūksta automobilium vietu, ir ne direktorių automobiliams, bet darbininkams priklausančiomis mašinoms. Jie stebėjosi, kad vokiečių darbininkai važiuoja atostogauti į Ispaniją.

Vienok tenai pasilieka Berlynas, — pertraukė Teodoras Godava savo pesimistine pastaba mūsų pranešimą apie Vokietijos ekonominę gerbuvį. — Kodėl jūs nenorite, kad visas Berlynas būtų padarytas laisvu miestu? Tai būtų labai protinga?

Kaip? Visas Berlynas laisvu miestu?

Taip. Kodėl jūs tam priešiatė?

Mes nieko prieš tai neturime. Tai būtų puikus klausimo išsprendimas.

Godavos partijos komiteto nariai pasidarė neramūs, pradėjo jam kažką šnibždėti.

Ak, pasakė Godava.

Jam buvo pašnibždėta, kad sovietų pasiūlyme laisvas Berlyno miestas galioja tik vakariniams sektoriams, bet ne visam Berlynui. Bytinės dalies komunistai laisvajam miestui perleisti nenori.

Mes stebimės iš jūsų kameterio Adenauerio, kitas komiteto narys nukreipė temą į nepovojingus bėgius. Taip senas ir dar tiek temperamentingas.

Mes galėjome tai tik patvirtinti, kad tatai stebina ir mus.

Mums rodoma įmonė. Mes nesame jokie žinovai. Išpūdis imponuojantis. Tačiau mus daugiau domina miestas, kuriame nauji akmenys tarnauja ne tradicijai, bet nukreipti prieš Krokuvos tradicijas.

Jie turėjo pasirinkti — mokyklą ar bažnyčią?

Nova Huta yra atsiradusi Stalino viešpatavimo laikais. Gatvių kompleksai atrodo taip, kaip rytų Berlyne Stalino atėja. Yra parduotvių, mokyklų, ligoninių, dirbtinis ežeras maudymuisi, kultūros pamų, restoranų, darboviečių. Yra vieno, dviejų ir trijų kambarių butai su televizijos aparatais ir švintųjų paveikslais.

Tačiau Nova Ruta neturi nė vienos bažnyčios.

— Mes atsiklausėme gyvenimojų, ar turime pastatyti mokyklų, ar bažnyčią? Visi pasirinko mokyklą, — taip mums atsakė.

Tačiau abejotina, ar visi darbininkai su Jėzaus paveikslais virš sofos galėjo balsuoti prieš bažnyčią.

Mes Lenkijoje radome daugiau laisvės, negu visose kitose valstybėse rytų bloke. Mes matėme, kad lenkai geriau gyvena, negu rytų bloke kiti kraštai, įskaitant ir Rytų Vokietiją. Mes pastebėjome, kad Lenkijoje be baimės klausomasi RIAS (Vakarų Berlyno radijo stotis), ir galima gauti pirkti iš vakarinių valstybių laikraščius. Mus stebino meno ir menininkų laisvė, rašytojų, dramaturgų ir režisierių drąsa kritikuoti komunistus.

Gyventojai, nors didelėje daugumoje yra nekomunistai, bet prie komunistinio režimo (kaip dauguma lenkų sako, a la Gomulkos socializmas) prisitaikė.

Nesantaika ir ginčai daug didesni, negu pirmiau, Lenkijoje vyksta tarp katalikų bažnyčios ir komunistinės valstybės. Sekundarūs perpildytos bažnyčios, per katalikų šventes masinės procesijos kalba aiškiais faktais. Ir todėl šitas lenkų gilus religingumas yra priežastis tarp bažnyčios ir valstybės aštrėjančios kovos.

Mes šitame reportaže šešias atvejas nedavėme apie mūsų kaimyną Lenkiją nė vienos citatos bei joms priklausančių pavardžių paminėjimo. Šiuo atveju mes nuo to turime atsisakyti. Mes galime tiek pasakyti, kad šios žinios yra gautos iš katalikų hierarchijoje labai aukštai stovinio asmens.

Pirmiausia paliesime ne tai, kas skiria, o tai, kas suartina. Komunistų partijos sekretorius Gomulka ir kardinolas Wyszyński yra aistringi nacionalistai. Abu gina Lenkiją, — tokią, kokia ji yra šiandien, — apie 350 km pasistūnęjusia toliau ir vakarus.

Kardinolas Wyszyński 1960 m. rugsėjo m. per vieną pamokslą aštriai pasisakė "prieš priešiška nusistatęjį Adenauerį, kuris iš tolimų vakarų graso mūsų tėvynės žemei ir mūsų laisvei... mūsų protėvių žemėje, kuri iš mūsų buvo į jėga išplėsta grobuonių (vokiečių) nebeliko ir pėdsakų... Dievas tenai iš mūsų širdžių pasodino auksinius kviečius."

Komunistas Gomulka, iš kurio nėra ko stebėtis — reiškia tokias pat mintis. Jungtinių Tautų pilnaties susirinkime jis pasakė: "Adenaueriui bus lengviau nustatyti angelų lyti, negu rasti atsakymą į klausimą, kaip jis galvoja — Lenkija be pilio supjaustyti."

Vakarų sienos atžvilgiu ir taip pat tautinės vienybės atžvilgiu kardinolas ir komunistas pilnai sutaria ir dėl to, kad buvusios grynai protestantiškos sritis šiandien pasidarė grynai katalikiškos.

(Nukelta iš 9 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAİKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: Prospect 8-3229
Rezid. telefonai: WAlbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. ir ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel. ofiso: PProspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3 val.; 7-9 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmd. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

INKSTU IR ŠLAPUMA TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 912-695-0533.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: HEMlock 4-2324

OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvir. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antrad. nuo 1-5, treči. ir šeštadienį tiktai susitarus.

Ofiso telefonai: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-2244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akusierija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867

DR. BR. GAIZIŪNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treči. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrismouth 7-5000
Rezid. telefonai: GArden 3-7278

Grovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juška

AKIU LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

O'ise ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7, Treči. ir šeštadienį tik 10-12.

Tel. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-9 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val. popiet.
Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiama, šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2258 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso telefonai: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9501

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. popiet. Šeštad. nuo 9-12 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonai: CLiffside 4-2896
Rez. telefonai: WAlbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 SO. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-9 val. vak.
Šeštadieniais 2-5 val. vak.
Trečiadieniais ir sekmdieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu

DR. VYTAUTAS TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel. PR 8-1223 arba PR 6-5577

OFISO val.: pirmad., antrad., trečiadienį ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: Gilson 8-6195

Pirmia ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-9 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)

Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiadienį ir sekmdieniais uždaryta.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Staigiai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonais: 434-6967.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDIJOS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.

Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-11. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: West Prospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381

Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Ofisas uždarytas iki lapkričio mėn. 5 dienos

DR. G. SERNER

LIETUVIŠKI AKIŲ GYDYTOJAI
25 metų patirtimas.
Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius, Kreivias Akis, Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, Treči. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS

VISŲ METŲ garantija 1963 m. televizijai.
Kaina — mažiau \$200.00.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St. Frontier 6-1998
Parduodam ir taisom
Aldara kasdien be sekmd.

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Lėidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

PERKRAUSTYMAS

MOVING

Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumu.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Avenue
Tel.: Frontier 6-1892

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

POLIGAMIJA ...

(Atkelta iš 4-to psl.)

siame persekiojami. Tai yra bėdas, kuriuo Viešpats nori mus išbandyti. Bet dabar, kada aš gaunu patirti, kas persekiojimas yra, kada netekęs savo mylimųjų jautiesi lyg žengdamas į duobę — prisibijau, ar man užteks stiprybės tvirtai laikytis?

Mano seneliai iš abiejų pusių buvo Paskutinės dienos šventieji — mormonai, ir prieš šimtą metų jie drauge su Brigham Youngu kentėjo pirmuosius persekiojimus. Kai Brigham mirė, jie matė, kaip mūsų bažnyčios tėvai nusileido savo persekiojams... Bet šimtai kitų mormonų, mano seneliai — iš abiejų pusių — niekada nenusileido. Daugpatystė yra giliai įsėdusi mano giminės kraujyje.

"Joks mirtingasis negali (paniekinėti) Dievo įsakymo. Manifestas (poligamijos išsižadėjimas) nebuvo apreiškimas, o buvo tik politinis susitarimas tarp bažnyčios viršininkų ir kongreso. Jei pluralistines vedybas (daugpatę) sykių Dievas prisakė, jos vis tebėra Dievo prisakymas. Bažnyčia padarė apostaziją ir išėjo prieš prisakymą, kuriam lauzyti mes neturime jokio pasiteisinimo..."

Poligamią išvedama iš Senojo Įstatymo

Mums, Mormonizmo pagrindas yra kunigiško pobūdžio organizacija, atstovaujanti Dievo autoritetą žemėje, — autoriteto, kurį Jis atstatė 18-29 metų pavasarį, kai Petras, Jokubas ir Jonas pasirodė pranašai Joseph Smith. Tai šituo kunigišku autoritetu (kurį bažnyčia per savo manifestą prarado) mes vadovaujamės, o Arizonos valstybė dabar prieš kovoja...

Daugelis bažnyčių svajonia grįžti į Abraomo prieglobstį — bet Abraomas ir kiti Biblijos pranašai, tokie kaip Mozė, Jokubas, Dovydas ir Saliamonas buvo poligamistai. Kaip jūs galite įžengti į (enter) Abraomo garbę, jei ne pildydami Abraomą įstatymus? Visi Paskutinės dienos šventieji tiki, jog Dievas kadaise buvo kaip mes dabar esame ir kaip Dievas dabar yra, mes kada

nors galime būti. Reiškia, kad gal dar po kokio tūkstančio metų, kiekvienas iš mūsų išli patapti dievu ir, mūsų išganytojui vadovaujant, kiekvienas gali susitverti ir užvesti nuosavą pasaulį..."

Per dangų pragauri nebelieka laiko

Mormonai yra tiek užimti savo būsimuoju pasauliu, tai yra dangumi, kad dažnai pragaur visiškai pamiršta. Vienas mormonų autoritetas pasakė: "Jei mes tikrai žinotume, kokia didinga yra ateitis (danguje), mes nusižudytume, kad tik greičiau galėtume ten patekti". Mormonai yra ištikimiausios senovės ir kad mirš, jie susitiks visus savo gentis, kuriuos reikia susirasti dar šiame pasaulyje gyvenanti. Dėlto svarbiausias mormonų darbas yra surasti savo giminės medžio šaknis kuo žiliausioje senovėje. Mormonų "Vatikane" — Salt Lake City yra jų tikibinės giminės archyvas, kuriame yra į mikrofilmus nufotografuota milžiniška giminių biblioteka. Kai kurios mormonų šeimos giriasi suradusios savo giminės kilnų iki paties pirmojo tėvo — Adomo! Vien Europoje mormonai išlaiko 17 grupių, kuriuos tik ir verčiasi raudamasi po archyvus, metrikų knygas ir visokias senienes, mikrofilmuodami mormonų tėvų, pratėvių ir taip iki begalo, gimimų, vedybų ir mirimų užrašus.

Didžiausia pasaulyje genealogine biblioteka

Mormonų vyskupas LeGrand Richards, Paskutinės dienos šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčios Dvylikos Tarybos narys, apie tą mormonų genealogijos archyvą painformavo sekama:

"Aš manau, kad nesuklysiu pasakęs, jog (mormonų) Bažnyčia turi didžiausią ir geriausią genealoginę biblioteką visose Jungtinėse Valstybėse. Iš tiesų, daugelis genealogijos autoritetų, ne mūsų bažnyčios, sako, kad Salt Lake City genealogijos biblioteka yra didžiausia ir geriausia pasaulyje.

Bažnyčia savo genealogijos bibliotekai yra surinkusi spaudintų knygų daugiau kaip 67,000 tomų ir be to, šalia šių knygų, mes turime apie 300,000 roliukų (voliukų) mikrofilmų, kiekvieną po 100 pėdų ilgumo.

Jei visa tai būtų perdirta į knygas, mes turėtume apie milijoną ar 1,300,000 knygų, kiekvieną po 300 puslapių vien

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

C. J. LOUNGE
COCKTAILS and SANDWICHES
ENTERTAINMENT DANCING
FRIDAY AND SATURDAY
GINO AND
THE MELLO - DARES
3211 W. 111th Street BE 3 - 9793

STOP AT THE BLUE RIBBON LOUNGE 4819 W. 65th ST. Where congenial people meet in a cheerful atmosphere. Serving the best steaks, chops, chicken, sea foods etc. in town cooked to perfection. Also fancy sandwiches at all times. Brand name liquor, beer, cocktails served. Banquet room available for weddings, parties, etc. for rent. Air-conditioned. Phone 458-9673. Ask for Mr. Tony. We welcome our Lithuanian friends and visitors.

(THE SECRET'S OUT!)
Now is the time to have your car in tip top shape before the bad weather comes around! — See us for Undercoating.
• INSULATE • SOUND • DEADEN • RUST PROOF — ONLY \$19.95
VEE & CEE AUTO SERVICE INC.
107 N. HICKORY, ARLINGTON HEIGHTS
Phone 392-2424
We welcome our Lithuanian friends & customers.
ASK FOR Mr. VOLZ

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilį, ar šaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimai išituks, neturėsite jokių nemalonių.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKay, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonai: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS
A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
Grovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiomis koplyčiomis, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$945.00; \$995.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MASINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb'i Sviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiaga siūstų: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI

NR. 23 (175)

VYTAUTAS DONIELA

LIETUVIŠKASIS MENTALITETAS

Kalbėti apie tautos mentalitetą yra slidus dalykas. Jau laiko atžvilgiu tasai mentalitetas yra nepastovus, nes tauta, gyvenama tarp kitų tautų ir kultūrų, yra dažnai įtakojama, o kartais ir vidaus įvykiai pakeičia jos veidą. Kita vertus, tautoje nėra vienumo, nes ją sudaro atskiri individai. Tačiau ir su šiais rezervais visvien galima kalbėti apie tautoje vyraujantį mentalitetą, nes bendruomeninis sugyvenimas reikalauja, kad bent didelė tautos dalis vadovautųsi tomis pačiomis normomis ir vertintų dalykus iš to paties taško. Tautos mentalitetas tegali reikšti tik tautos daugumos būdą. Kiekvienas žmogus yra individualistas ir kolektyvistas, bet visvien vienas bus daugiau linkęs į vieną skalės galą, kitas į kitą.

Lietuviai jau nuo apytikriai 1,000 m. pr. Kr. yra žemdirbių tauta. Tai svarbu pabrėžti, nes ekonominis gyvenimo būdas jau daug pasako apie galvą ir formą. Visoms žemdirbių tautoms būdingas ūkinis sėslumas atitinkantis ir minties sėslumas, kuris savo ruožtu gimdo konservatyvizmą. Konservatyvizmą suprantame kaip naujųjų nepakenčiamą, gi kolektyvizmą kaip nenorą toleruoti išsiskiriančių individų. Žemdirbių dviasia nepasizymi judrumu, nes jo aplinka, palyginti, monotoniška, jo darbas nereikalauja gilesnės protinės įtampos ar ypatingo planavimo. Kartu geografinis nejudrumas, prisirišimas prie savo žemės neleidžia žemdirbiui plačiau pažinti tolimesnių apylinkių. Nesusedurdamas su skirtingais gyvenimo būdais ir galvojimu, žemdirbis turi tendenciją savąjį gyvenimo būdą laikyti absoliučiu. Iš čia mielėtas konservatyvizmas, kuris principiniai veikia kaip pažangos stabdys. Bet koks progresas kyla iš nepasitenkinimo dabartimi, gi tai, ką konservatyvizmas mentalitetas vertina, yra kaip tik esama padėtis, status quo.

Kas kita, jei lietuvių protėviai būtų išvystę laivininkystę. Pajūrio gyventojai neišvengiamai kryptis link prekybos, gi pirklio mentalitetas yra esmiškai skirtingas nuo žemdirbio. Kiek žemdirbis yra sėslus, tiek pirklys judrus; kiek žemdirbis mažai susiduria su kitokiais gyvenimo būdais ir mintijimu, tiek pirklys juos nuolat stebi ir retkarčiais apmąsto (senovės pirkliai buvo keliaujantieji

pirkliai); kiek žemdirbis yra konservatyvus ir netolerantiškas, tiek pirklys nuolat galvoja apie naujas galimybes ir stengiasi nepapiktinti savo klijentų. Jei lietuviai būtų daugiau dėmesio kreipę į jūrą, jie būtų tapę avantiūristais, pirma geografiškai, paskui ir dvasiškai.

Dabar pažvelgkime į svetimą įtaką, kai lietuviai arčiau susidūrė su Vakarų pasauliu. Svarbusis lietuviškojo mentaliteto keitimasis prasidėjo su krikščionybės priėmimu 15 amžiuje. Kokia buvo krikščionybės įtaka lietuviškajam mentalitetui? Pagrindinėms galvojimo prielaidoms religija turi ypatingos reikšmės, nes ji persunkia visą žmogaus mintijimą. Apskritai visos religijos skatina konservatyvizmą ir kolektyvizmą. Krikščionybės dogmatiškas charakteris pritarė primityviam žemdirbio mentalitetui, kartu jį sustiprino. Skirtumas tarp konservatyvizmo ir dogmatiško aiskus, nes jei konservatyvus žmogus dar gali būti neblogas tolerantas, tai dogmatikui tolerancija nepakeliamai.

Kaip lietuviai iš konservatyvųjų žemdirbių tapo netolerantiškais dogmatikais, matome iš pasikeitimų Lietuvos politikoje 16 ir 17 šimtmečiais. Didieji Lietuvos kunigaikščiai, nors ir būdami konservatyvūs, niekada nesikėjo užkariautų tautų gyvenimo būdą, papročius, religiją. Po krikščionybės priėmimo, Lietuvos—Lenkijos karaliai pradėjo apriboti nekatalikų teises, draudė statyti naujas ir taisyti senas stačiatikių bažnyčias. Čia tarp kita ko pagrįdinė priežastis, kodėl po Vytauto Lietuva prarado rusų žemes. Rytiniai Lietuvos plotai jau kelius šimtmečius buvo išimtinai pravoslaviški, ir kai vienas iš Maskvos carų diplomatiškai į Maskvą parsikvietė ortodoksų bažnyčios vyriausiąjį galvą, tuo Maskvą padarydamas bažnytine sostine bei visų pravoslavų užtara, Lietuvos rytiniai plotai visai natūraliai pradėjo orientuotis į draugišką Maskvą.

Kad lietuviai tapo netolerantiškais politikoje, negalima kaltinti katalikybės. Jei lietuviai būtų pravoslaviai, rezultatai būtų buvę tie patys. Tur būt, ir protestantizmo atveju reikalai nebūtų pasikeitę, nors, laikui bėgant, protestantiškieji kraštai pasirodė esą daug tolerantiškesni ir palankesni spaudos, žodžio ir

tikybinei laisvei. Žinoma, šis faktas irgi nėra atsitiktinis. Protestantizmas yra renesanso vaikas. Kaip renesansas yra individualistiškas, taip ir protestantizmas individui suteikė daugiau laisvės.

Iš tokių istorinių sąlygų išaugo lietuviškoji laikysena. Aštuonioliktajame amžiuje jau matome ją ryškiai susiformavusią kaip konservatyvią, o kai kur ir netolerantišką dogmatiską, laikyseną, kuri į naujoves žiūrėjo kaip į nuodėmingą blogybę. Toksai mentalitetas net iki XX amžiaus išliko mūsų lietuviškame kaimo, kurį vis dėlto reikia laikyti tautos kaimu; bet jis iš dalies atsispindi net ir šių dienų išėjimoje, nežiūrint, kad tie žmonės kasdien mato daug liberalesnį ir visai kitais principais grįstą anglosaksų visuomeninį gyvenimą. Iš pažiūrų skirtumo kilęs konfliktas nėra suprantamas kaip dalykinis, kur sprendimas glūdi pačių faktų studijavime, bet žiūrima į pažiūrų konfliktą kaip į moralinę blogybę, ir neretai siūloma opONENTUI paneigti teisę reikšti savo pažiūras. Tai autoritarinė laikysena.

Neretai teigiama, kad lietuviai esą individualistai. Sitokiam teigimui turėtume prieštarauti ir dar reikėtų pridurti, kad toks teigimas yra tik, kaip psichologai sako, "wishful thinking" — priskyrimas sau to, ko trūksta. Daug teisingiau būtų sakyti, kad lietuviai nėra individualistai vien tik dėl istorinių aplinkybių. Jau pačioje pradžioje žemdirbiškoji kilmė neleidė prasiveržti individualistiškajam pradui, gi vėliau priimtoji krikščionybės versija šį pradą dar labiau apimė. Lietuvis liko kolektyvistas ta prasme, kad ne tik nedrįsta pasipriešinti tradicinėms galvojimo formoms, bet net tokius narsuosius laiko aiškiai antisocialiais. Tai, kas psichologiškai įrodo lietuvių kolektyvizmą, liudija lietuvius jausmo žmonėmis, sentimentaliais, romantikais. Nenuostabu todėl, kad per kolektyvinį mentalitetą lietuviai išliko lyriški, tačiau nerangūs racionalinėje sferoje.

Kalbant apie skalę, vedančią nuo primityvios bendruomenės į racionalią civilizaciją, lietuviams skalės viršaus neleidžia pasiekti kolektyvizmas, autoritarizmas, jausmo pirmumas prieš protą. Kaip patik dėl to sunku atsispirti prieš nutautėjimo procesą. *Jausmų ir autoritarinio mentaliteto pagrįsta kultūrinė tradicija anksčiau ar vėliau turės pasiduoti aukštesnio laipsnio kultūrai, kurioje vyrauja protinė refleksija ir su ja susijęs individualizmas. Skatinama kolektyvistinė dvasia, lietuvių tauta ar, tiksliau, jų formuojančios institucijos netęsia tautą padarė neatsparia svetimoms įtakoms. Kaip individualistas atsparnis, taip bus ir individualiz-*

Filmo ir teatro aktorių pasaulyje

Citrinų prekybininkė Gila Almagor (iš Izraelio) turėjo rūpesčių su savo rūgščių vaisių eksportu. Ji atspausdino prašmatnius prospektus su jai pačios gražiai viduryje patalpintu paveikslu tarp citrinų kalnų. Tuos prospektus išsiuntinėjo po visą pasaulį. Hollywoodo jai pasisekė. Čia susidomėta ne vaisiais, bet pačia prekybininke. Columbia filmų bendrovė, kuris kaip tik nukreiptas prieš senąsias Krokuvos austriskas tradicijas.

Kino caras Sir Arthur Rank (britų filmų gamintojas ir daugelio kino — teatrų savininkas) sugalvojo būdą, kaip nugalėti kino krizę. Jis nutarė perstatyti tuos savo kino teatrus, kuriuos reikėjo uždaryti dėl publikos nebesilankymo. Jie dabar paversti susiejimo pratybų klubais. Po tokio perstatymo šitie ex-teatrai dabar vėl yra pilni...

Sena Hollywood žvaigždė Marlene Dietrich pagaliau nutraukė uždangalą nuo savo menamo nusivylimio. Viename interviu su italų žurnaliste Oriana Fallaci filmų garsenybė pareiškė: "Aš savo sėkmingiausio filmo Mėlynasis Angelas niekada nemėgau, nemėgstu elegantiškų rūbų ir nenoriu būti garsi. Mano prigimtis mane visada traukė būti laiminga ūkininko žmona. Viskas įvyko tik dėl mano meilės režiseriui von Sternberg. Dėl jo aš iš Vokietijos išvykau į Ameriką".

O kas dabar jai trukdo persikelti į mėgiamą kaimo apylinką. — Marlene to nepasakė.

Nepriklausomumo fanatikė Maria Callas (geriausiai apmokama operos dainininkė) prisipažino į tanklaivį karalių Aristoteles Onassis "įsimylėjusi kaip aštuonioliktąmetė". Pagrindas: "Jis respektuoja mano nepriklausomą ir su manimi skaitosi, kaip su moterimi, o ne kaip su pinigų dirbančia mašina". Maria tęsė toliau, kad ji Onasis myli ne dėl jo milijonų, nes ji pati turinti užtektingai pinigų. "Tačiau aš už jo niekada netekėsiu, nes veddybos užmūša meilę," pareiškė ji.

Surinko L. Kd.

mą puoselėjusi tauta. Gi kada tradiciškai vyrauja kolektyvizmas ir konformizmas, kuris didesnę vertę suteikia grupei nei individui, ir tuo individą visada skatina prisiliesti prie didesnės grupės, tada tautos nariai nesąmoningai ar sąmoningai persimes į galingesnes grupes, net jei jos ir svetimos būtų.

(Santrauka paskaitos, skaitytos šviesos Sydney ir Canberra skyrių susirinkimuose, perspausdinta iš "Mūsų pastogės" 1962 m. birželio 27 d. nr.).

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

FABRIKAI PRIEŠ VIENOS ŽAVUMĄ

Dancigas ir Varšuva yra pavyzdžiai, kaip lenkai sumaniai sugėbė atstatymo darbus įjungti ir politinį motyvą. Su naujais akmenimis jie jausimams lenkamams atstato senąsias tradicijas. Tačiau yra miestas, kur jie buvo priversti pasiegti priešingai — tai Krokuvą. Čia jie turėjo prieš Krokuvos vartus su naujais akmenimis pastatyti naują miestą, kuris kaip tik nukreiptas prieš senąsias Krokuvos austriskas tradicijas.

Krokuvą buvo pirmiau laikoma Müncheno ir Vienos mišiniu — ir to negalėjo pakeisti ir patys komunistai. Karo metu miestas paliko nesugriautas, ir koks dar miestas! Turgavietės arkados primena Venecijos Markuso aikštę — tik čia, Krokuvoje, jos yra gražesnės.

Tėbėra ir šiandien žibintų uždegėjai, ir kairiuose restoranuose senukininkai kam nors į ausį tebebroja palaimintąjį Strausą. Marijos bažnyčioje tebestovi Veit Stoss ir Peter Vischer žymieji kūriniai, o viršuje ant Wawelio, ant pilies kalno, vedžiojami moksleiviai po senovės katedrą, kur yra palaidoti Lenkijos karaliai.

Per trečiąjį Lenkijos padalinimą (1759) Krokuvą atiteko Austrijai. Trylika metų vėliau ji grįžo atgal Varšuvos hercogystėn, ir 1815 m. Vienos kongresas iš Krokuvos padarė laisvą valstybę (Freistaat). Tačiau 1846 m. ji vėl atiteko Austrijai. Tik po Pirmojo Pasaulinio karo (1918) buvo atgal prijungta prie Lenkijos.

Krokuvą — svajotojų miestą

Tuo aiškina, kad šitas menininkų, mokslininkų ir valdininkų miestas ir šiandien tebesireiškia kaip ir Vienos apylinkė. Krokuvą yra prie tos pačios Vyslos, kuri skrodžia ir Dancigą ir Varšuvą. Tačiau Dancigas ir Varšuva yra, išskyrus senamiesčius, kieto darbo centrai. Tenai dienomis nematysi ant upės kranto sėdinčių vyrų ir lošančių kortomis, arba iš pamėgimo meškeriojančių arba tik spoksančių į vandenį. Tenai dirbama. O Krokuvą vis dar tebevažvoja.

Aš įsivaizduoju, kad šitas "Vienos šablonas" komunistų penkmečio planui turi atnešti nusivylimą, nes kroviečiai visi yra maždaug tokie pat, kaip mūsų vertėjas Czeslaw.

— Mums reikalingas benzinas, — sakome mes jam, — ar žinote tankvietę?
— Prašau, biskutį palaukite...

Mes laukiame, o Czeslaw veda trijų minučių malonų pasikalbėjimą su gatvės praeiviais. Tada jis įlipo į mašiną, pažūrėjo į mus ir sako:
— Taip.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 3, 1962

— Ką tai reiškia?
— Taip, yra tankvietė.
— Kur?
— Prašau truputį palaukti, aš paklausiu.

Mes laukiame, Czeslaw išlipo, tris minutes maloniai kalbasi su praeiviais, įlipo atgal ir sako:

— Tankvietė yra prie Kazokų aikštės.

Mes važiuojame.
— Czeslaw, kur yra Kazokų aikštė?

— Sustokite. Aš paklausiu. Mes sustojame. Czeslaw išlipo, tris minutes maloniai kalbėjosi su praeiviais, įlipo atgal ir sako:

Tiesiai, ir tada į kairę.

Važiuojame mes tiesiai.

Po kurio laiko aš klausiu:
— Kur turime mes pasukti į kairę?

Czeslaw sako:
— Prašau palaukti. Aš paklausiu.

Jis išlipo ir tris minutes maloniai kalbėjosi su praeiviais.

Aš galiu prisiekti, kad dar du kartus turėjom klausiti Czeslaw, kol pasiekėme tankvietę. Mes pasiekėme, bet metodai buvo "vieniečių". Arba kroviečių. Dabar galite suprasti, kodėl iš kroviečių Varšuvoje gaunami žili plaukai.

Vertėjas Czeslaw, kuris mūsų teutonisko darbo įnirtimo nevertino, atsisveikindamas man pasakė:

— Pan Vacek, aš visada žinojau, kad prūsai yra nemalonus žmonės. Tačiau prūsai su protėviais iš Prahos yra ypatingai nemalonūs...

Iš tikrųjų, Varšuva kroviečių "Vienos žavumo" už savo priešingos rūšies eksperimentus nelaiko atsakingu. Šiuo atžvilgiu motyvuojama:

"Mokslininkų, menininkų ir valdininkų miestas yra nepajėgus pritaipyti prie dabartinės santvarkos. Mes turime jį supramoninti. Kadangi nesugraunantame mieste tam tikslui tuščio ploto nebuvo, mes pasitėmėme Nowa Huta, geležies rūdos perdirbimo miestą, dešimt kilometrų nuo Krokuvos."

Krokuvą, taip sakė mums nekomunistai kroviečiai, — kitokiu būdu negalėjo būti suvirškinta. Todėl jie savo prolektarus apgyvendino prie mūsų durų — du šimtus tūkstančių žmonių.

Tikras proletarų miestas! Čia mes dabar rasime, ko mes iki šiol Lenkijoje — anapus ministerijų — veltui ieškojome: komunistus. Mus priėmė Lenino Hutos partijos komitetas. Mes girdėjome produkcijos skaičius, mes girdėjome, kad čia darbininkas specialistas gali uždirbti 3,800 zlotų (160 dol., t. y. beveik tiek, kiek gauna universiteto profesorius), ir mes girdėjome, kiek darbininkų tarpe yra komunistų partijai priklausančių narių. Ir nustebome kaip pareiškė: "Ak, nedaug".

— Ar vykdate partijos susirinkimus darbovietėje?
— Taip, kas dvi savaites vieną kartą.

— Ir ka ten darote?

— Paskutiniajame aptarime saugumo priemonių pagerinimą aukštosiose krosnyse.

Lenino Hutos partijos komiteto patalpino kabojo Gomulkos paveikslas, — pirmas, kurį mums teko pamatyti bėgyje dviejų savaitių lankymo įmoniu bei istaigu. Transparentų mes niekur nematėme. Mes apie tai paklausėme komunistų. Jie iš to juokėsi.

— Pas mus kabo tik propagandos iškaba. Tenai parašyta: "Mažiau susirinkimų, daugiau darbo".

Tačiau įmonėje mes pastebėjome plakatus, nukreiptus prieš Vakarų Vokietijos ginklavimąsi.

— Ar galime mes pateikti jums kai kuriuos klausimus, — sako Teodoras Godava, konstrukcijos biuro vedėjas ir partijos komiteto narys.

— Prašom.

(Tąsa 8-tam psl.)

COAL

FUEL OIL

VANDER WAGEN

4552 3605
W. 63rd St. W. 63rd St.

PO 7-8020

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją puo pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materijolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshepylftorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klijentų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

<p>BROOKLYN, N. Y. NEW YORK 3, N. Y. NEWARK, N. J. SOUTH RIVER, N. J. UTICA, N. Y. COHOES, N. Y. FARMINGDALE, N. J. PHILADELPHIA 23, PA. ALLENTOWN, PA. ROCHESTER 5, N. Y. LOS ANGELES 4, CAL. CHICAGO 22, ILL. BALTIMORE 31, MD. DETROIT 12, MICH. HARTFORD 6, CONN. SPRINGFIELD, MASS. JERSEY CITY, N. J. SYRACUSE, N. Y. CLEVELAND 13, OHIO HAMTRAMCK, MICH.</p>	<p>1530 BEDFORD AVE. 78 SECOND AVENUE 314 MARKET STREET 46 WHITEHEAD AVENUE 963 BLEECKER STREET 13 SARGENT STREET FREEWOOD ACRES 631 W. GIRARD AVENUE 126 TIGHMAN STREET 558 HUDSON AVENUE 107 SO. VERMONT AVENUE 1241 NO. ASHLAND AVENUE 1900 FLEET STREET 11601 JOS CAMPAU AVENUE 643-47 ALBANY AVENUE 69 STERLING STREET 303 GROVE STREET 1409 W. GENESEE STREET 1028 KENILWORTH AVENUE 11339 JOS CAMPAU AVENUE</p>
---	--

<p>— IN 7-6465 — OR 4-1540 — MI 2-2452 — CL 7-6320 — RE 2-7476 — FE 7-2727 — 363-0494 — PO 9-4507 — HE 5-0415 — BA 5-4210 — DU 5-6550 — HU 6-2818 — DI 2-4240 — TO 8-0298 — CH 7-5164 — RE 4-4442 — HE 5-6368 — HA 2-5386 — PR 1-0696 — TO 9-3980</p>	<p>—</p>
---	----------